

Безоплатна медична допомога для тимчасово переміщених українців у Великій Британії.

Велика Британія не є членом Європейського Союзу, тож тут не працюють загальноєвропейські правила тимчасового притулку. У Великій Британії діє власна програма «Домівка для України», яка, зокрема дає доступ до безоплатних медичних послуг.

Як зареєструватися у лікаря

Після прибуття в країну слід зареєструватися у лікаря загальної практики (General practitioners, GP). Для цього не потрібно надавати підтвердження адреси, імміграційного статусу, посвідчення особи або номера Національної служби здоров'я (National Health Service, NHS). Людину можуть попросити надати посвідчення особи, але це не є вимогою — посвідчення допомагає правильно записати ім'я та прізвище в обліковому записі.

Влада країни рекомендує зареєструватися у лікаря загальної практики якомога швидше після прибуття. Також можна зареєструватися тимчасово, якщо особа планує перебувати у цій місцевості довше 24 годин, але менше ніж 3 місяці.

Знайти найближчий медичний центр загальної практики: www.nhs.uk/nhsservices/gps/how-to-register-with-a-gp-surgery.

Пояснення щодо реєстрації у медичному центрі загальної медичної практики у Шотландії: www.nhsinform.scot/care-support-and-rights/nhs-services/doctors/registering-with-a-gp-practice.

Екстрена медична допомога

Якщо з людиною стався нещасний випадок або розвинулася раптова серйозна хвороба, слід звернутися до найближчої лікарні, яка має відділення екстреної допомоги. Екстрене лікування в лікарнях є безоплатним для усіх.

Номер екстреної служби 999 або 112 — послуга безоплатна, але нею потрібно користуватися лише у надзвичайних ситуаціях.

Також можна самостійно добратися до відділення нещасних випадків та невідкладної допомоги. Детальніше за посиланням: www.nhs.uk/nhsservices/urgent-and-emergency-care-services/when-to-call-999.

Невідкладне лікування та прийом без попереднього запису

Якщо пацієнт потребує лікування або консультації, яке не є екстреною ситуацією, але людина не в змозі чекати найближчого запису до лікаря, то можна отримати консультацію за телефоном 111. Фахівець на лінії зможе скерувати людину до лікаря чи місцевого центру термінового лікування або ж надати інші рекомендації, залежно від обставин та потреб.

У багатьох районах країни Національна служба здоров'я також відкрила центри термінового лікування або клініки прийому без попереднього запису, де лікують незначні травми, такі як порізи, розтягнення зв'язок і невеликі переломи. Там можна отримати термінову медичну консультацію без необхідності записуватися на прийом. Ці центри, як правило, працюють у стандартні робочі години.

Найближчий центр термінового лікування можна знайти за посиланням: www.nhs.uk/service-search/other-services/Urgent%20Treatment%20Centre/LocationSearch/10022.

Як працює медична система

Першим лікарем, до якого звертаються у Великій Британії, є лікар загальної практики. Саме такий спеціаліст є першим контактом із системою у випадку більшості фізичних і психологічних проблем. Лікар загальної практики може:

- надати медичну консультацію,
- поставити діагноз і призначити ліки,
- за потреби скерувати пацієнта у лікарню для одержання вузькоспеціалізованих медичних послуг.

Якщо пацієнт змінює адресу, то він може змінити лікаря загальної практики — так само як в Україні.

Пацієнт може звернутися до будь-якого лікаря загальної практики, якщо він далеко від звичайного місця проживання, не зареєстрований у лікаря взагалі або потребує невідкладної допомоги.

Якщо лікування триватиме понад 14 днів, можливо, доведеться зареєструватися як тимчасовий резидент або постійний пацієнт. Зареєструватися тимчасово можна на термін до трьох місяців — пацієнт все одно залишиться зареєстрованим у свого постійного лікаря.

Як отримати доступ до спеціалізованої та високоспеціалізованої медичної допомоги

Щоб отримати допомогу лікаря-спеціаліста чи лягти в лікарню, для початку слід звернутися до лікаря загальної практики. Такий лікар надасть усю можливу допомогу в межах своїх компетенцій і в разі потреби виписе направлення до вузького фахівця.

Ви можете обрати, до якого медичного закладу та фахівця звернутися по допомогу. Також можна запитати поради у свого лікаря загальної практики. Знайти лікарню і фахівця можна на сайті www.nhs.uk/service-search/other-services/hospital/LocationSearch/7/Consultants.

Щоб дати вам доступ до лікарні, лікар загальної практики пише листа з направленням до наперед узгодженої лікарні або дає вам дозвіл записатися на прийом через систему електронних направлень NHS. Як правило, після цього ви отримаєте листа, телефонний дзвінок або текстове повідомлення з підтвердженням візиту.

Чи є у Великій Британії преференції для українців

Українці, які прибули до Великої Британії за програмою «Домівка для України», отримують доступ до всіх послуг національної системи охорони здоров'я, як і громадяни цієї країни. Особливих преференцій не надається.

Виклик екстреної медичної допомоги у Великій Британії

Відділення невідкладної допомоги (A&E, Attendances and Emergency Admissions) займаються серйозними травмами та станами, які загрожують життю і здоров'ю.

Виклик екстреної бригади відбувається за номером 999, дзвінок безоплатний. Диспетчер запитає, яка послуга необхідна, слід відповісти «швидка допомога» (також за цим номером можна викликати поліцію та пожежну службу). Після цього диспетчеру слід повідомити адресу, номер телефону та стисло описати проблему. Залишайтеся на телефоні, доки

диспетчер не завершить розмову, оскільки може виникнути необхідність дати вам пораду або поставити додаткові запитання.

Як отримати ліки у Великій Британії

Як правило, існує невелика плата за рецептурні ліки. Препарати за рецептом надаються безоплатно, якщо пацієнт відповідає певним критеріям. Критерії залежать від місцевості проживання, але, як правило, ліки є безоплатними для:

- осіб старше 60 років,
- дітей до 16 років,
- учням віком від 16 до 18 років, які навчаються на денній формі навчання,
- вагітним жінкам та жінкам, які народили дитину протягом попередніх 12 місяців,
- усім пацієнтам стаціонару у лікарні NHS.

Цей список не є вичерпним. Ліки також надаються безоплатно, якщо особа має певні конкретні захворювання або інвалідність. Про це треба поговорити з лікарем.

В аптеках та магазинах можна своїм коштом купити безрецептурні ліки, наприклад, знеболювальне. Працівники аптек можуть надати медичну консультацію щодо розв'язання простих проблем зі здоров'ям.

Аптеку можна знайти за посиланням www.nhs.uk/ServiceSearch/Pharmacy/LocationSearch/10.

Вакцинація для дітей та дорослих

Вакцинація проти COVID-19

Щоб отримати безоплатне щеплення проти COVID-19, треба стати на облік у лікаря загальної практики.

Якщо ви перебуваєте у Англії та зареєстровані у лікаря, то можете забронювати вакцинацію за посиланням www.nhs.uk/conditions/coronavirus-covid-19/coronavirus-vaccination/bookcoronavirus-vaccination.

Також існують пункти вакцинації без попереднього запису для тих, хто ще не зареєструвався у сімейного лікаря. Перелік таких пунктів можна знайти за посиланням www.nhs.uk/conditions/coronavirus-covid-19/coronavirus-vaccination/find-awalk-in-coronavirus-covid-19-vaccination-site.

Якщо ви перебуваєте в Шотландії, зареєструватися можна за посиланням www.nhsinform.scot/covid-19-vaccine.

Якщо ви вже вакциновані проти COVID-19 в Україні чи іншому місці, поговоріть із сімейним лікарем про те, які додаткові дози вам потрібно отримати і коли. Слід повідомити NHS про усі щеплення від коронавірусу, зроблені за межами Великої Британії. На прийом для реєстрації попередніх щеплень можна записатися за номером 119.

Вакцинація за календарем щеплень

Щеплення, передбачені національним календарем, можна отримати безоплатно у свого сімейного лікаря.

Щеплення для дітей:

- 8 тижнів — вакцина 6-в-1 (дифтерія, правець, кашлюк, гепатит В, поліомієліт, гемофільна інфекція), ротавірус, менінгіт В;

- 12 тижнів — вакцина 6-в-1 (друга доза), пневмокок (PCV), ротавірус (друга доза);
- 16 тижнів — вакцина 6-в-1 (третя доза), менінгіт В (друга доза);
- 1 рік — гемофільна інфекція/менінгіт С (перша доза), кір/паротит/краснуха (перша доза), пневмокок (PCV) (друга доза), менінгіт В (третя доза);
- від 2 до 10 років — грип (щороку);
- 3 роки і 4 місяці — кір/паротит/краснуха (друга доза), дифтерія/кашлюк/правець/поліо (бустер перед школою);
- із 5 до 15 років — COVID-19 (перша і друга дози);
- 12-13 років — вірус папіломи людини;
- 14 років — правець/дифтерія/поліо (підлітковий бустер), менінгіт/сепсис.

Щеплення для дорослих:

- 16 років і старші — COVID-19 (перша, друга і бустерна дози);
- 50 років і далі щороку — грип;
- 65 років — пневмокок (PCV);
- 70 років — оперізувальний лишай.

Щеплення для вагітних:

- під час сезону грипу — грип;
- після 16 тижня вагітності — кашлюк.

Також існує безоплатна вакцинація для багатьох груп ризику, про неї можна почитати за посиланням www.nhs.uk/conditions/vaccinations/nhs-vaccinations-and-when-to-have-them.

Медична допомога вагітним: спостереження, пологи, документи для малюка

Під час вагітності та після народження дитини пацієнтка має право на безоплатну медичну допомогу, її організовує сімейний лікар. Послуги охорони материнства охоплюють догляд від початку вагітності до часу виписки з-під догляду акушерки. Цей період, як правило, становить близько 10 днів після народження дитини, але може тривати і до 6 тижнів після пологів.

Акушерки забезпечують індивідуальний догляд протягом усієї вагітності, пологів та післяпологового періоду. Значна частина цього догляду буде надаватися безпосередньо акушерками, які також координуватимуть надання лікарської допомоги під час пологів та залучатимуть інших медиків, якщо це буде необхідно.

Важливо звернутися до акушерки або до сімейного лікаря якомога раніше для отримання догляду за вагітністю. Пацієнтка також має право на допомогу патронажної медсестри. Патронажна медсестра — це кваліфікована медсестра або акушерка, яка пройшла додаткову підготовку і допомагає дітям до 5 років залишатися здоровими.

Діти, народжені в Англії, Уельсі та Північній Ірландії, повинні бути зареєстровані протягом 42 днів після народження дитини, у Шотландії — протягом 21 дня. Зробити це потрібно в місцевому реєстраційному офісі або в лікарні. Про нюанси реєстрації в різних частинах Великої Британії можна дізнатися на урядовому сайті: www.gov.uk/register-birth.

Необхідна інформація щодо вагітності, пологів, народження дитини та послуг з охорони материнства є за посиланням www.gov.uk/browse/childcare-parenting/pregnancy-birth.

У Шотландії — www.nhsinform.scot/ready-steady-baby.

Жіноча консультація

Доступ до гінекологічних послуг можна отримати через лікарів загальної практики або жіночі клініки. Послуги з охорони здоров'я жінок у Великій Британії включають:

- гінекологічні послуги;
- доступ до безоплатних послуг сексуального здоров'я;
- безоплатна контрацепція;
- послуги з догляду за пологами;
- екстракорпоральне запліднення для жінок до 40 років, які відповідають певним критеріям;
- програми скринінгу на рак шийки матки та молочної залози.

Програма скринінгу шийки матки пропонується у віці від 25 до 64 років. До 49 років скринінг проводять кожні три роки, від 50 до 64 років — кожні п'ять років. Правила можуть дещо змінюватися залежно від місця проживання.

Скринінг грудей пропонується жінкам у віці від 50 до 71 року. На перший прийом запрошують протягом трьох років після 50-річчя. Пацієнтка може мати право на скринінг грудей до 50 років, якщо має дуже високий ризик розвитку раку молочної залози (це визначається з лікарем індивідуально).

Стоматологічна допомога

Безоплатна стоматологічна допомога включає лише послуги, необхідні для усунення болю. Якщо у вас болить зуб, треба зателефонувати до NHS 111 для запису на отримання термінових стоматологічних послуг. Також можна пошукати стоматологів за місцем проживання і спробувати записатися на прийом.

Стоматологія є безоплатною тільки для певних категорій людей (наприклад, молодших за 18 років або тих, хто отримує соціальну допомогу через низький дохід). Ціна стоматологічного лікування залежить від його типу. Стоматолога можна знайти за посиланням www.nhs.uk/nhsservices/dentists/how-to-find-an-nhs-dentist.

Тут опубліковані ціни на послуги: www.nhs.uk/nhs-services/dentists/dental-costs/how-much-will-i-pay-for-nhsdental-treatment.

У Шотландії стоматологічні перевірки є безоплатними. Знайти стоматолога в Шотландії можна за посиланням www.nhsinform.scot/care-support-and-rights/nhs-services/dental/receivingnhs-dental-treatment-in-scotland.

Психіатрична допомога

У разі порушення психічного здоров'я слід насамперед звертатися до свого сімейного лікаря.

Крім того, існує багато організацій з гарячими лініями, де можна конфіденційно поговорити зі спеціально підготовленим консультантом:

«Рука допомоги»: www.lifelinehelpline.info, 0808 808 8000 (телефон для текстових повідомлень — 18001 0808 808 8000).

«Самаритяни»: 08457 90 90 90.

Організації, що спеціалізуються на психічному здоров'ї:

- Північна Ірландія — www.mindingyourhead.info/services
- Шотландія — www.supportinmindscotland.org.uk
- Вельс — www.mind.org.uk/about-us/mind-cymru
- Англія — www.mind.org.uk

Більш детальну інформацію про ці та інші організації з надання підтримки та про послуги гарячих телефонних ліній можна знайти за адресою www.nhs.uk/mental-health (для Англії) або www.nhsinform.scot/illnesses-and-conditions/mental-health (для Шотландії).

Для пошуку допомоги у своєму регіоні можна скористатися Hub of Hope (hubofhope.co.uk). Там можна отримати деякі послуги щодо психічного здоров'я без направлення сімейного лікаря.

Допомога для важкохворих пацієнтів та тих, хто бореться з рідкісними захворюваннями

Пацієнтам із рідкісними або важкими хворобами чи підозрою на них необхідно звернутися до свого лікаря загальної практики. Лікар призначить необхідні аналізи та обстеження, а також спрямує до вузького спеціаліста. Якого саме — залежить від діагнозу.

Вузького спеціаліста у Великій Британії можна обрати, так само, як і в Україні. Або ж запитати поради у свого лікаря щодо медичного закладу чи конкретного фахівця.

Із направленням лікаря подальша консультація та лікування є безоплатними.

Пацієнти можуть отримати ліки за рецептом безоплатно чи з невеликою доплатою, за медикаменти під час лікування в стаціонарі доплачувати не потрібно. Проте у випадку з рідкісними і важкими захворюваннями можуть бути винятки. Тому слід проконсультуватися з лікарем щодо можливих опцій лікування та оплати за них.

Наприклад, у 2021 році програма NHS вперше покрила «найдорожчі ліки в світі» — препарат «Золгенсма» для лікування спінальної м'язової атрофії у дітей (bit.ly/3nsUxmo).